

AKTUALNO VPRAŠANJE

Gre za priprave pred letošnjo gradbeno dejavnostjo. Kot kažejo številke, bodo letos gradbeni dejavnosti namenjena znatno večja denarna sredstva kot prejšnja leta. Predvsem bo v ospredju gradnja novih stanovanj in komunalnih ureditev. Vendar so potrebe in sredstva dokaj večja od gradbene zmogljivosti. O tem smo pisali tudi v našem listu.

Gre za to, kako bi najsmotrneje izkoristili razpoložljive zmogljivosti in jih usmerjali v tisto dejavnost oziroma objekte, kjer so potrebe družbe največje.

Ko je pred časom OLO Kranj razpravljalo o gradbeni in komunalni dejavnosti v našem okraju, je dal nekatera zelo pomembna priporočila občinskemu ljudskemu odboru. Eno od teh mnogo obetajočih priporočil je bilo, naj

PRIPRAVE

bi skušali združevati gradbene zmogljivosti, s čimer bi bil dosežen večji učinek. Pri tem je mišljena zlasti specializacija gradbenih podjetij.

Prav tako je bilo govora o predlogu, da bi v večjih središčih osnovali Zavode za stanovanjsko izgradnjo.

Največ pa je obetal predlog, da bi se v okviru občinskih ljudskih odborov

združevali investitorji. Njihovo sodelovanje naj bi zlasti koristilo pri raznih pravnih, bančnih in organizacijskih pripravah, pri izdelavi oziroma iskanju in izbiri načrtov in podobnem, kar naj bi pospešilo uspešen start gradbene dejavnosti.

S pripravami za uresničenje teh predlogov pa zavlačujejo. Res pa je, da so nekateri taki predlogi stvar daljše perspektive. Na Jesenicah in v Loki so že osnovali Zavod za stanovanjsko izgradnjo. Vendar je o ostalih priporočilih premalo govora in iskanja ustreznih oblik, čeprav je to zelo aktualno vprašanje.

K. M.

AKTUALNO VPRAŠANJE

Ce noče sneg pobeliti doline, morajo pač navdušeni smučarji v gore. Pa tudi tam ni posebno imenitne smuke; tako vsaj trdijo tisti, ki se vračajo v dolino. Snega je neprimerno manj, kot prejšnja leta. Lahko pa se tolažimo, da nam zima tudi letos ne bo prizanesla

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XII., ŠT. 7 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 26. JANUARJA 1959

S seje Zbora proizvajalcev OLO Kranj

S SKUPNIMI NAPORI

podjetij in občin za izboljšanje življenjske ravni

Dve tretjini za družbeni standard — Naloga občinskih odborov proizvajalcev

Seja Zbora proizvajalcev OLO, ki je bila v petek, dne 23. januarja, je vzbudila pozornost tako gospodarskih kot družbenih organizacij našega okraja. Clani tega organa naj bi kot predstavniki neposrednih proizvajalcev zaključili večmesečne živahne razprave o letošnjih investicijah. Razen članov zbora proizvajalcev so bili k tej razpravi povabljeni še predstavniki občin, predstavniki večjih podjetij, ljudski poslanci ter drugi javni in družbeni delavci.

V uvodu je predsednik OLO Vinko Hafner raztočeval nekatero nastalo nejasnost in nereseno vprašanja o razmerju med letošnjimi gospodarskimi in negospodarskimi investicijami. V bistvu je šlo za dva predloga: predlog sindikalnih organizacij, ki zastopajo stališče, naj bi dve tretjini čistega dohodka gospodarskih organizacij iz lanskega leta obracunov dodelili za investicije družbenega standarda. Dosedanje priporočilo OLO pa je bilo, naj bi v te namene porabili 40% teh sredstev v okrajnem povprečju. Seveda bi za tako povprečje v okraju in občinah morala nekatera podjetja prispevati znatno več. Razen stanovanjskih in komunalnih razmer, ki se ob današnjem vprašanju po pravici postavljajo v ospredje, je tovariš Hafner govoril tudi o potrebah za investicije v zdravstvu, socialnem varstvu, zaščiti otrok in na drugih področjih. Omenil je potrebo, naj bi vsestransko podprli zahtevo, da se v te namene odredi čimveč sredstev za investicije oziroma, da bi točneje določili kriterije koliko in kako bi podjetja sodelovala za uresničitev te skupne težnje.

K razpravi se je oglasilo precej odbornikov in predstavnikov kolektivov. Govorniki z Jesenic so povedali, da so tam že predlanskim spremenili strukturo investicij in dali skoraj dve tretjini za stanovanjsko in komunalno izgradnjo, oziroma nekaj nad 300 milijonov dinarjev. Iz letošnjih razpoložljivih sredstev pa predvidevajo le kakih 33% za investicije podjetij (v glavnem Zelezarna), medtem ko bi nad 87% oziroma kakih 500 milijonov šlo za splošne sklade in za izboljšanje življenjskih razmer delavcem oziroma prebivalcem. Tako preorientacijo investicij je narekovala predvsem težnja samih delavcev, ki so v anonimni anketi z 90% zglasovali, naj se prosta sredstva razporede za stanovanja in komunalna dela v korist delavcem.

V Trzinu, kot je povedal odbornik Milan Ogris, bodo podjetja dala za družbeni standard nad 200 milijonov dinarjev. Kakih 90% od teh sredstev bodo porabila samo podjetja večinoma

TRZIN — ZIMSKA RAZGLEDNICA BREZ SNEGA

jah, ki niso toliko potrebne, kot na primer velike vsote za domove ob morju, kar koristi le manjše število delavcev in še ti le za kratko dobo itd. Poslanica Dragica Rome je govorila o potrebah, ki jih imajo šolske kuhinje, o potrebah za razvoj raznih menz, igrišč in servisnih dejavnosti, kar neposredno vpliva na življenjsko raven zaposlenega prebivalstva.

V razpravi je sodeloval tudi predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Andrej Verbič, predsednik OO SZDL France Popit, podpredsednik Republiškega sveta zveze sindikatov Slovenije Leopold Krese ter Vinko Hafner, ki je ponovno zavzel besedo in naglasil odgovornost ObLO pri uresničenju teh ciljev.

Končna ugotovitev, ki so jo tudi vključili v priporočila ob-

činskimi ljudskimi odbori je, da je treba stremeti, da bi bilo dve tretjini sredstev iz lanskega čistega dohodka usmerjeno za izboljšanje življenjskih razmer. Glavno je, da se med podjetji in občinami ne dela razlik. Gradnja in investiranje naj tudi sama podjetja v te namene. Seveda v sporazumu in v okviru splošnega načrta občine. Glavna naloga pri vsem tem je prepuščena občinskimi odborom proizvajalcev.

K. M.

Obeležiti dogodke revolucije

Osnovna naloga ZB Bled v letošnjem letu

Petinsedemdeset delegatov iz osnovnih organizacij Zveze borcev NOB v občini Bled, ki so se danes zbrali na občnem zboru, so govorili o izvenredni vzgoji, o upokojitvi in o zdravstvenem stanju nekaterih članov itd. Osnovna vprašanja razprave so se sukala o sodelovanju z drugimi organizacijami pri letošnjih proslavah 40-letnice Komunistične partije Jugoslavije. Sklenili so, da bodo 500.000 dinarjev, kolikor predvidevajo letos za svojo dejavnost, namenili predvsem postavitvi spominskih plošč in drugih podobnih oblik, s katerimi hočejo dostojno obeležiti najvažnejše kraje v občini, ki spominjajo na čase revolucije.

Precej so govorili tudi o prenašanju tradicij NOB na mlajši rod. Sklenili so, naj bi letošnja dejavnost osnovnih organizacij osredotočili zlasti na zbiranje gradiva za domačo kroniko. Pomembne zgodovinske dogodke bodo posredovali šolam in drugim ustanovam in tako prispevali, da se mladina seznanja z nekdanjim življenjem in bojem za današnjo svobodo.

Pred dnevi je bil občni zbor ZB tudi v občini Železniki. Tudi tam so največ govorili o spominski dejavnosti in sklenili, da bodo letos borci NOB čimveč sodelovali pri zbiranju dokumentarnega gradiva iz osvobodilne vojne.

-I. c.

Z občnega zbora ObSS Radovljica

Delavci naj sami odločajo

o porabi čistega dohodka — Vprašanje razmerja med investicijami za izboljšanje življenjskih razmer in investicijami za razširjeno reprodukcijo

Radovljica, 25. januarja

Na občnem zboru Občinskega sindikalnega sveta, ki je bil danes v Radovljici, so udeleženci govorili zlasti o nekaterih vprašanih letošnjih investicijah.

Kot je že samo poročilo omenjalo, je bila politika stanovanjske izgradnje vse do lani dokaj nenačrtna. Iz lanskih skladov je občinski ljudski odbor namenil znatna sredstva tovarni »Plamen« v Kroplu, ki je začela graditi 12 družinskih stanovanj, tovarni Almira v Radovljici za gradnjo 8 stanovanj in garsonjer ter Tovarni verig v Lescah, ki je začela graditi 6 novih stanovanj. Toda vse to je zelo malo. Potrebe so daleč večje. Zato so bile zahteve sindikalnih organizacij, naj bi čimveč lanskega čistega dohodka usmerili v stanovanjsko in komunalno gradnjo, predvsem upravičeno.

Toda, kot je bilo na občnem zboru rečeno, bo tudi letos šlo le okoli 31 milijonov v korist družbenega standarda, še enkrat več, se pravi nad dve tretjini pa za razširjeno reprodukcijo oziroma za gospodarske investicije. Mnoga močnejša podjetja, začeni od Tovarne verig v Lescah, imajo namreč toliko obveznosti z odplačevanjem anuitet, da ne morejo prispevati tistega deleža za standard, kot bi bilo zaželeno. Tovarna verig pa ima še posebej predvideno večjo investicijo za razširitev zmogljivosti podjetja, kar naj bi jo že letos obremenilo z novimi 40 milijoni anuitet.

V razgovoru o tem vprašanju je bilo omenjeno, da take inve-

sticije morda niso prešle skozi širšo razpravo samega kolektiva. V poročilu je bila navedena tendenca posameznih zagovornikov gospodarskih investicij, da se namreč z zahtevami dveh tretjin za družbeni standard »krni samostojnost« delavskih organov v podjetju. Toda hkrati, kot je bilo rečeno v razgovoru, je marsikje dvomljivo, če ni okrnjena demokratičnost prav pri gospodarskih investicijah. — Predstavnik Verige je tolmušil predvidene investicije za razširitev tovarne v nekih širših interesih oziroma potrebi po novih proizvodih. Toda, kot je bilo rečeno v razpravi, naj bi o tem delavci sami odločali. Če se ob vprašanju izkoriščanja dohodka delavci v resnici odrečejo standardu (stanovanjem, menzam in drugim potrebnim ureditvam) in se strinjajo, da grede sredstva raje za razširitev tovarne, naj bi to seveda upoštevali. Toda le v primeru, če je odločitev za gospodarske investicije prišla v resnici s strani samih delavcev, ne pa tedaj, kadar gre le za težnje uprave za formalnim porazdelitvom delavskega sveta.

Skratka, kot je bilo naglašeno v razpravi, naj bi vsi delavci, ne zgolj samoupravni organi, na svojih preobremenjenih sejah razpravljali in odločali o porabi in usmerjanju teh sredstev.

Razen tega naj bi celotni kolektiv čimprej začeli široko razpravo o predlogih novega načina nagrajevanja. Tudi tu čaka sindikalne organizacije in delovne kolektive mnogo zamotanih nalog, ki se jih bo treba čimprej lotiti.

-I. c.

Zaposlene žene in stanovanjske skupnosti

VARSTVO OTROK

Razširjena seja Okrajnega odbora Zveze ženskih društev

Odpri smo že več pralnic in drugih servisnih dejavnosti, ki naj bi pomagale ženam v gospodinjstvu. Zelo malo pa je še storjenega za varstvo otrok. Tu je pomembno torišče dela novih stanovanjskih skupnosti. Mnoge zaposlene žene pričakujejo tako pomoč od teh organov.

Taka je bila glavna ugotovitev žena, ki so se pred dnevi zbrale v Kranju na razširjeni seji Okrajnega odbora Zveze ženskih društev. Žene se pripravljajo na okrajno konferenco. Tam žele podrobneje razpravljati o težavah in problemih zaposlene žene oziroma zaposlene družine. Problemi in težave, ki jih bodo žene nakazale, naj bi pomagale novim stanovanjskim skupnostim pri iskanju smernic za delo.

Kot so povedale žene z Jesenice, iz Tržiča, Loke, Kranja in drugih centrov, so stanovanjske skupnosti že precej naredile v pomoč gospodinjstvom. V zadnjem času je bilo odprtih več pralnic v Kranju in drugod. Manj pa je bilo narejenega za varstvo otrok. Žene, ki perejo lahko do-

ma tudi v popoldanskih urah ali zvečer, so prekomerno obremenjene pri svojem delu. Zato so jih pralnice razveselile. Še bolj pa so mnogim materam potrebna zavetišča za otroke. Žene, ki nimajo komu izročiti v varstvo svojih otrok, sploh ne morejo zdoma. Zato matere še bolj pričakujejo, da bi se v okviru stanovanjskih skupnosti organizirala primerna zavetišča.

Ko so žene razpravljale o tem vprašanju v raznih naših delavskih središčih, so povedale, da se marsikje to vprašanje ustavi ob prostorih. Menile pa so, da skupnosti že precej naredile v pomoč gospodinjstvom. V zadnjem času je bilo odprtih več pralnic v Kranju in drugod. Manj pa je bilo narejenega za varstvo otrok. Žene, ki perejo lahko do-

tem polju, v Stražišču, kjer bi zavetišče uredila tovarna »Tiskarina«, zatem na Planini itd.

Zelo aktivno so pristopile jeseniške žene k reševanju teh težav. Organizirale so široko posvetovanje, ki so se ga udeležili predstavniki raznih svetov ObLO, predstavniki SZDL in drugi. Tam so žene prikazale, kakšne težave imajo in zahtevale, da se ta vprašanja hitreje in odločneje rešujejo kot širši družbeni problem.

Tudi v Tržiču in okoliških delavskih naseljih so žene že začele skrbeti za organizacijo otroških zavetišč. Na veliko pomoč pri tem žene računajo povsod od občinskih organov in družbenih organizacij, zlasti pa od delovnih kolektivov in stanovanjskih skupnosti.

K. M.

„Želim...“

»...GA VZLJUBI TOVARŠIJA VSAKA...«

(Nadaljevanje s 3. strani)

— želim si stanovanje, gospodinjstveni servis in kopalnico (delavka, 20 let, Bistrica pri Tržiču);

— najbolj pogrešam zabave. Za to nimamo primernih prostorov. Želim si tudi še eno kinematografsko dvorano (delavec, 20 let, Žiganja vas).

Navedimo še tri odgovore ljudem, ki ne delajo v tovarni:

— želim si, da bi bila v Tržiču neobhodno potrebna delavska menza s primernimi cenami. Pogrešamo tudi gospodinjstveni servis, kjer bi si gospodinje lahko izposojale moderne gospodinjstvene stroje. To bi morala biti prva skrb stanovanjske skupnosti, ki pa je v Tržiču žal še nimamo (gospodinja, 44 let, Tržič);

— želim več zabave in plesov. Ples imamo od časa do časa samo v domu »Partizan« in kadar je, jasno, vsi navalijo tja. Mladina zato zahaja v razne lokale, ki so zanje vse prej kot primerne (servirka, 19 let, Tržič);

— želim si več gledaliških predstav (dijakinja, 17 let, Pristava pri Tržiču).

Kaj si torej delavci najbolj želijo, česa najbolj pogrešajo? Odgovor je jasn: stanovanja. To je pokazala tudi anketa, ki jo je Občinski sindikalni svet izvedel v Tovarni kos in srpov. Ta anketa je ostale »želje« razporedila po temle vrstnem redu: šola, zdravstveni dom, elektrifikacija, spomenik borcem NOB, javno kopalnišče, samski dom, javni vodovod, delavska menza, fizikultura igrišča, javna snaga (odvoz smeti), kulturnoprosvetni dom, pralnica, tlakovanje cest, gospodinjstveni servis, otroška igrišča, boljše obrtne usluge, javna klavnica, novi trgovski lokali in nazadnje novi gostinski obrati. Razen tega je bilo devet predlogov še za javno stranišče, po eden pa za popravilo stopnišča pred kinom, za adaptacijo kina in za poenostavitev poslovanja občine.

Delavce v BPT v Tržiču smo tudi vprašali, kako menijo, da bi bilo njihove želje možno uresničiti. Okole so odgovorili:

— s povečanjem produktivnosti dela;

— z boljším sodelovanjem podjetja in komune;

— podjetja naj bi več prispevala za družbeni standard itd.

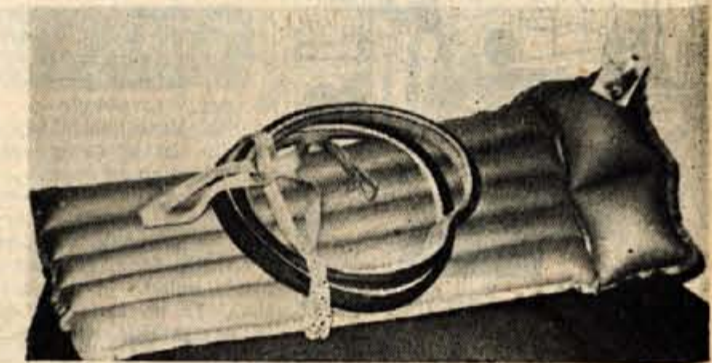
-er

Od 28. do 31. januarja SEMINARJI ZA VODSTVA ZADRUG

Zadružni sveti kranjskega okraja so imeli že prve seje. Nekateri so se sestali celo večkrat, žal pa dosedanje delo zadružnih svetov ni izpolnilo pričakovanj. Kaže, da se ljudje v novih okoliščinah še niso znašli. Doslej so v mnogih obravnavah konstituantno in drobna, manj važna vprašanja; o kmetijski proizvodnji, načrtu zadruga, kooperaciji in drugem. V Podnartu se je zadružni svet sestal celo trikrat, da je lahko izvolil upravni odbor in predsednika. Podobno

je bilo tudi na Trati pri Škofji Loki itd.

Da bodo lažje premostili začetne težave, je Upravni odbor OZZ sklenil organizirati tridnevne seminarje za upravnike, predsednike zadružnih svetov in upravni odborov. Seminarji bodo od 28. do 31. januarja v Škofji Loki, Kranju in Poljčah. Na njih bodo govorili o vlogi zadruga pri uvajanju naprednejšega kmetijstva, o nalogah zadružnih svetov, zadružnem sodelovanju in drugem. -k

Kmalu bo marec in z njim tudi tradicionalno nagradno žrebanje naročnikov »Glasu Gorenjske«. Zato pohitite z vplačilom naročnin. Le tisti, ki bo imeli vplačano vsaj polletno naročnino, se bo lahko udeležil nagradnega žrebanja. Za 300 dinarjev boste dvakrat tedensko prejeli najbolj brani časopis na Gorenjskem, poltednik »Glas Gorenjske«, razen tega pa, če se vam bo nasmehnila sreča, lahko dobite radio, moško ali žensko kolo ali druge nagrade, ki so jih prispevala nekatera podjetja z Gorenjske. Slika prikazuje nagradi, ki jih je dala tovarna gumijevih izdelkov »Sava« v Kranju. Povemo naj, da ima »Sava« Kranj svoje prodajalne v Kranju, Koroška 11 — Zagrebu, Gajeva 2b — Beogradu, Knez Mihajlova 47 — Sarajevu, Maršala Tita 15; v njih pa vam nudi: gumeno tehnično robo, gumirano blago za dežne plašče, zaščitne obleke za rudarje ter ribiče, cevi z in brez vložkov, visokotlačne armirane fleksibilne cevi, pnevmatike za kolesa in avtomobile, transportne trakove, gumene plošče za pod, gumene galanterijske in sanitarne izdelke, gumene športne artikle, gumene prevleke valjev in koles.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH

Za smotrno gradbeništvo

Živahna gradbena dejavnost škofješko občine v zadnjih letih se bo, kot kažejo načrti, nadaljevala tudi letos. Bogate izkušnje, ki jih je občinski ljudski odbor nabral pri prejšnjih gradnjah, so končno izoblikovale težnjo po smotrnejši, vsekakor pa bolj

ekonomični in pa cenejši gradbeni dejavnosti.

V ta namen je bil na pobudo Občinskega ljudskega odbora Škofja Loka ustanovljen Zavod za stanovanjsko izgradnjo, ki bo v imenu investitorjev — občine ali podjetij, vodil gradbeno

operativno, ki je pred tem bremenila neposredno investitorje.

Bojazen, da novo ustanovljeni gradbeni organ ne bo imel dovolj dela, je odveč. Načrt novogradenj in adaptacij za tekoče in naslednja leta, je zelo obširen. Predvidene so naslednje gradnje: osnovna šola na Trati, upravno poslopje komunalne banke, več stanovanjskih blokov, mestna tržnica, prizidek osnovne šole v Loki, adaptacije nekaterih poslopij in trgovin, končana pa bodo tudi gradbena dela kopalnišča na Sori. Kot kaže tudi denarja ne bo primanjkovalo. Mnogo večji problem pa nastaja v zvezi s premajhnimi gradbenimi kapacitetami, ki tudi letos ne vzbujajo prevelikega zaupanja.

Zavod za stanovanjsko izgradnjo bo začel z delom, brž ko bodo zasedena razpisana delovna mesta. Š.

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

57

Šmid je bil že ob prvih streljih ranjen v roko, ampak tega sploh ni opazil. Stekel je nazaj proti votlini in v hipu izginil v njej. Planin je bil še bližji Nemcem od njega. Ni mogel priti več do votline — brzostrelke bi ga pokosile. Samo za drobec sekunde je okleval, potem pa se je z visoke skale, pod katero je bila votlina, pognal v črno praznino nad Savo.

58

Nepoškodovan je Planin pristal tik ob Savi. Izginil je bil Nemcem izpred oči, pa tam ga krogle tudi niso mogle zadeti. Naglo je stekel do Save in zabredel v ledeno vodo. Zaplaval je proti sredini, ampak vrtinčasta in deroča reka ga je pognala nazaj k bregu. Še enkrat je poskusil. Z močnimi zamahi se je spoprijel s Savo, ki je bila narasla in podivjana.

59

Medtem je Šmid narzlično pripovedoval tovarišem: »Nemci! Obkoljeni smo! Planin je skočil s skale — ne vem, kaj je z njim!« Šele zdaj so opazili, da mu po roki curlja kri. Zavezali so mu jo, potem pa so se na hitro domenili, da bodo z naglim izpadom udarili iz votline še preden se popolnoma zdani in preden jih bodo Nemci z vseh strani obkolili in pobili.

60

Planinu tudi drugi poskus, da bi preplaval Savo, ni uspel; vrtinci so ga spet pognali nazaj k bregu. Nad seboj je čul streljanje, tekanje in nemška povelja. Vedel je, da nima smisla poskušati še enkrat, kajti Nemci bi ga gotovo opazili. Stisnil se je pod veliko skalo, do kolen v vodi, ko je začel Nemce; prav na tisti skali so postavili strojnično gnezdo.

Reportaža IZ XXI. STOLETJA Spanje vas bo pomladilo

V Moskvi je izšla knjiga z naslovom »Reportaža iz XXI. stoletja, v kateri 29 znanstvenikov opisuje perspektive razvoja znanosti v naslednjih sto letih.

Predsednik sov. Akademije znanosti ALEKSANDER NESMEJANOV predvideva velik napredek organske kemije, ki bo z istimi metodami, kakršne veljajo za živo naravo, ustvarjala organske substance. Ta znanstvena meni, da bodo s temi metodami v laboratorijih dobili celo snovi, ki jih v naravi ni.

Podpredsednik Akademije znanosti IVAN BARDIN pravi, da je bodočnost

metalurgije v pretvarjanju elementov. Po njegovih predvidevanjih bodo s pomočjo radioaktivnega izžaravanja ustvarili posebne vrste jekla. Z umetno spremembo strukture atomskega jedra pa bodo dobili vrsto redkih elementov.

Znani biolog akademik VLADIMIR ENGELHART predvideva, da bo človek še v tem stoletju premagal raka, ki tedaj ne bo nevarnejši kot so danes koe. Življenje si bo lahko podaljšati s skrajšanjem časa za spanje, kar bodo dosegli umetno s hitrejšo nevtralizacijo strupov, ki se tvorijo pri črni v mišicah.

Profesor MIHAIL ANANIJEV, direktor Inštituta za eksperimentalne kirurške instrumente, predvideva medicinske aparate, ki bodo beležili vse spremembe v organizmu človeka in ugotavljali diagnoze bolezni. Ta profesor pravi, da bodo kirurški posegi v prihodnosti brez bolečin, pa tudi brez krvavenja, ker bo kirurški nož zamenjal ultrazvok.

Predsednik Oceanografske komisije sovjetske akademije znanosti LAV ZENKEVIČ pravi, da se bo še pred letom 2000 pojavila nova znanost — podvodna agronomija — in da bo človeštvo v ogromnih količinah uporabljalo za hrano floro in fauno morja.

Akademik SERGEJ LEBEDEV, direktor Inštituta za precizno mehaniko in računsko tehniko, veruje v veliko bodočnost elektronskih računskih strojev, ki bodo upravljali cele tovarne in najbolj komplicirane tehnološke procese. To bo revolucionarna reorganizacija dela, ki se po svojih rezultatih more primerjati samo s takim prehodom v novo etapo zgodovine človeštva, kot je bila zamenjava ročnega dela s strojnimi.

Znani strokovnjak za astronautiko JURIJ HLEBCEVIČ predvideva, da bo konec tega stoletja polet od Zemlje do Meseca in nazaj popolnoma normalna stvar. Mesec bo za ljudi postal nekako sedmi kontinent našega planeta in izkoriščanje njegovih prirodnih bogastev bo na dnevnem redu. Sledeča pokolenja znanstvenikov bodo proučevala geologijo in meteorologijo Meseca in Marsa in fizikalne lastnosti morij na Veneri. V začetku XXI. stoletja bo človek lahko s pomočjo teledirigiranih raket prišel tudi na bolj oddaljene planete našega osončja — na Saturn, Jupiter, Uran in Pluton. Tudi čas, ko bo na Mesecu vzpostavljen stalni znanstveni laboratorij s posadko, ni več daleč.

POPOLNA

KINEMATOGRFSKA DVOANA

Kinematografska dvorana s krožnim platnom predstavlja najnovejši izum kinematografije. Neki zahodnonemški tovarnar bo v Hamburgu zgradil specialno kinematografsko dvorano krožne oblike s platnom, ki bo pokrivala vseh 360 stopinj krožnega zidu. Gledalci bodo sedeli na gabljivih stoli, ki se bodo lahko vrteli okoli svoje osi, tako da bodo lahko spremljali dogajanje na platnu na tistem delu, kjer bodo sami želeli. S tem bo ustvarjena maksimalna možna resničnost tistega, kar bo film prikazoval.

Da bi bila iluzija resničnosti še večja, bodo tudi zvočni efekti stereofonski in dopolnjeni z ostalimi »tehničnimi«
senzacijami, kot je na primer sprememba temperature v odvisnosti od scene, ki jo film prikazuje, potem razni vonji, ki jih bo gledalec občutil, kot da bi resnično bil na mestu dogajanja.

Sovjetski znanstvenik dr. Samuel Braines je po številnih poskusih z umetnim spanjem prišel do zaključka, da se na ta način lahko doseže pomladitev organizma. On je uspel s pomočjo podaljšati življenje daleč preko povprečja s tem, da je na okoli 15 let starih živalih izzval umotno spanje, ki je trajalo neprenehoma 3 mesece. Ko je potem pse prebudil, so pokazali moč, ki se da primerjati z močjo, ki jo imajo te živali v svoji mladosti. Dr. Braines meni, da lahko s pomočjo umetne iz-

zvanega spanja podaljša življenje tudi pri starčkih in jim celo pomladi celoten organizem. Kot sredstvo za pomlajevanje uporablja sovjetski znanstvenik električni tok, ki se je, kot pravi on, pokazal veliko boljši kot vsa druga sredstva, ki so jih uporabljali v ta namen. Ko postavi elektrode na oči (na veke) in na kostne izbokline za ušesi in potem spusti skozi je izmenični tok slabe frekvence, pacient hitro zaspi.

Podatki Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje kažejo, da je bilo lani v začetku leta na Gorenjskem 46.273 aktivnih zavarovancev, julija 1958 pa je to število naraslo že na 49.781. V sedmih mesecih se je torej število zavarovancev povečalo za 3.508 oseb. Povprečno se je na mesec prijavilo v redno delovno razmerje 627 oseb, 493 pa je bilo vsak mesec povprečno odjavljenih delovnih razmerij. V prvih sedmih mesecih preteklega leta je bilo povprečno vsak mesec 1120 izmenjav na delovnih mestih. V prvih sedmih mesecih se je zaposlilo skupno 4.358 oseb, iz podjetij pa je odšlo 3.455 oseb, skupno se je torej izmenjalo 7.810 oseb.

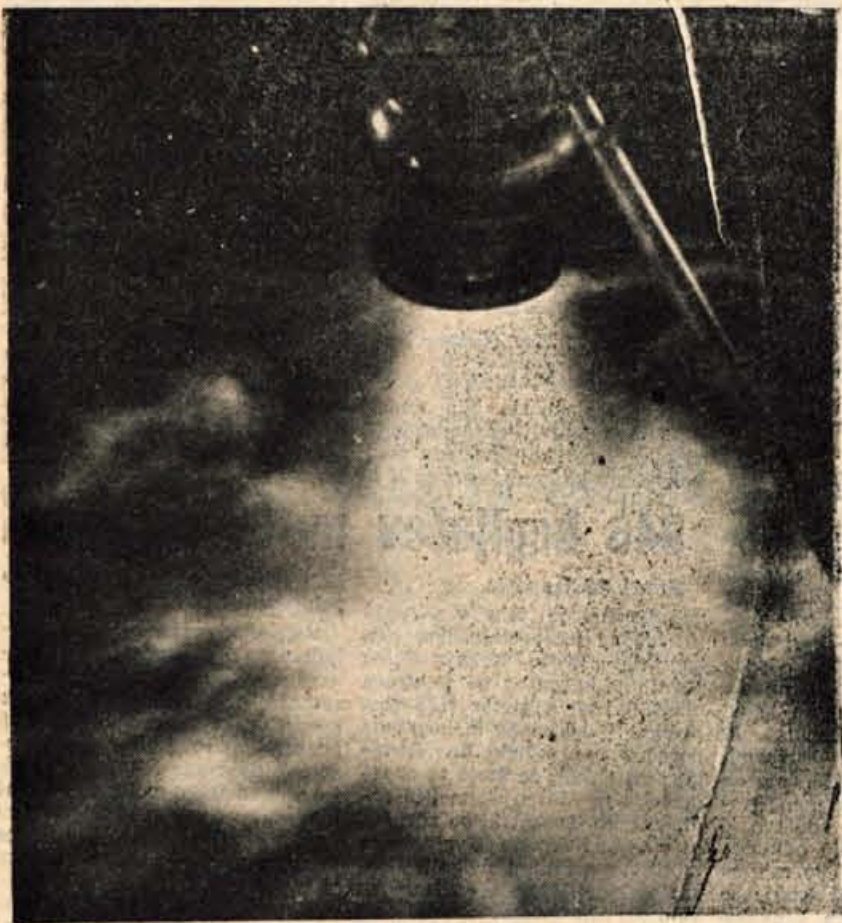
Fluktuacija delovne sile je v preteklem letu naraščala iz meseca v mesec. Od januarja do julija je porasla za več kot 100%. V januarju se je glede na povprečno število zaposlenih v tem mesecu skupaj izmenjalo 1.53% zaposlenih, v aprilu 2,27%.

v juliju pa že 3,13% zaposlenih. Glede na število zaposlenih v prvih mesecih lanskega leta je povprečno fluktuiralo 2,34% oseb.

T.

Po podatkih Statističnega biltena je bilo v letu 1955 v Jugoslaviji elektrificiranih 31,7% kmečkih hiš. Po oskrbi vasi z električno energijo je na prvem mestu ljudska republika Slovenija, kjer ima 71,7% hiš električni tok, sledi Hrvaška (33,8%), Srbija (29,2%), Makedonija (26,3%), Črna gora (18,1%) ter Bosna in Hercegovina (13,6%). Najmanj hiš po vaseh je elektrificiranih v Sandžaku (9,4%), Hercegovini (4,4%), na Kosovem in Metohiji (7,1%), v zapadni Bosni (7,2%) itd. Več kot polovico elektrificiranih hiš imata razen Slovenije še Istra in Primorje (67,7%) ter Vojvodina (50,3%).

T.

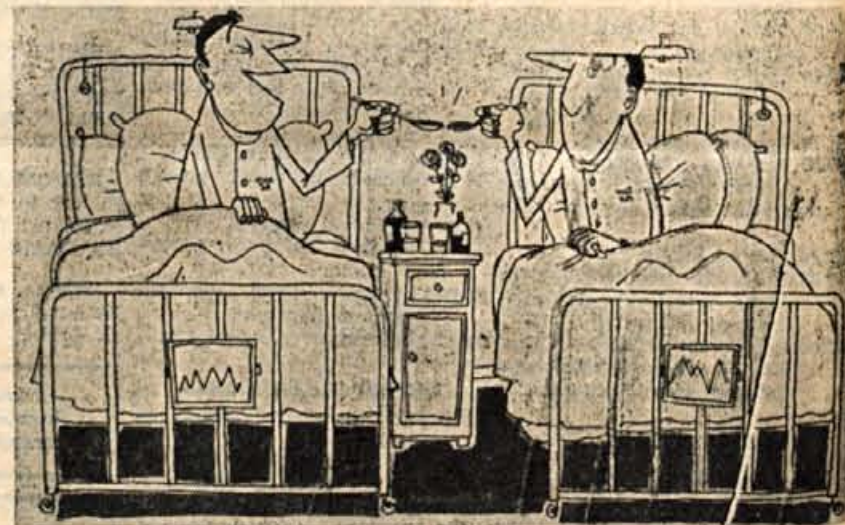

45 LITROV VODE NA SEKUNDO

Dotočna cev za kranjski vodovodni stolpni rezervar prihaja iz zajetja v Novi vasi pri Preddvoru. Premer cevi od Kranja do Preddvora je 225 cm, odsek v stolpu pa je širok 150 cm, ker se od nje odcepi tudi cev za Stražišče. Dotočna cev je v rezervarju opremljena s plavcem. Takoj, ko se kranjski rezervar v vodovodnem stolpu napolni, plavec dotok vode avtomatično zapre in voda teče v Stražišče. Ob veliki porabi vode, ko se kranjski rezervar sploh popolnoma ne napolni, pa Stražišče ne dobiva vode. Takrat morajo oskrbo z vodo avtomatično regulirati na ta način, da ponoči zapro dotok za Kranj in voda teče v Stražišče.

Ponoči daje cev v kranjskem vodovodnem stolpu 42 do 45 litrov vode na sekundo, podnevi pa manj, ker so na glavno cev iz zajetja pri Preddvoru priključene tudi vasi Suha, Brdo, Predoslje in Kokrica.

Dotočna cev v kranjskem vodovodnem stolpu je bila zgrajena leta 1936.

»Srečno novo leto in na skorajšnje ozdravljenje!«

78

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Kadar je kak žaromet obrnil oči proti nam (to pa se je pogosto zgodilo), se je pilot brž strmoglavo pognal nizdol pa se spet sukaj in obračal. Ob tem mi je vnovič postalo slabo. Hotel sem že bruhati, tedaj pa sem zagledal na levi, nekaj sto čevljev daleč, letalo.

»Nočni lovec!« sem zakričal v telefon.

»Kje?« je kriknil radiotelegrafist.

Pokazal sem mu.

»Ne, ne,« je hladnokrvno odvrnil, »to je samo navažno letalo.«

Usedel se je in nadaljeval začeto radijsko poročilo. Meni pa je curljal pot po hrbtu. Potlej pa je on odrevenel na sedežu.

»Nočni lovec!« je zakričal.

Ozrl sem se in zagledal temačno prikazen brez luči, ki je drvela proti nam. Nekaj sto čevljev je bila oddaljena od našega repa, nato pa je izginila. Očitno nas niso opazili.

Rahel udarec po glavi — znak, da se moram pripraviti na skok. Snel sem slušalke in si nataknil čelado. Še enkrat je potrkalo — treba je iti na pot.

Potegnil sem ročico k sebi in vrata pod mano so se odprla. Tedaj pa je nekaj zadelo letalo — morda delec granate iz protiletalskega topa. Skočil sem skozi odprtino in si pri tem z rokami zakrival obraz, ker bi utegnil zadeti ob instrumente na tleh letala. Brez težav sem odskočil. Letalo je odhitelo v temo. Kratek sunek — in padalo se je odprlo.

Letel sem po praznem nebu kakor nihalo na ogromni stenski uri. Vendar je bilo to preveč za moj želodec. Sklonil sem se nad opremo in bruhal nad Anglijo.

Padal sem počasí. Noč je bila čudovita, pod menoj pa se je širilo kopno. Beli oblaki so deloma zakrivali pogled na zemljo, toda kmalu sem ugledal skupino dreves. Močan veter se je ujel v padalo in me potegnil proč. Zagledal sem živo mejo. Pristal sem sredi poljske poti, pri tem padel in se precej pobil.

Šele čez dobrih deset minut sem se spravil na noge. Roko sem imel poškodovano, a na srečo ne zlomljeno. Znebil sem se padala in brez obotavljanja razrezal sveženj. Padalo sem zakopal pod drevo ob cesti, letalsko obleko sem prav tako odložil. Na noge sem si nataknil čevlje, ki sem jih prinesel s seboj v žepu. Vzel sem kovček in krenil po cesti. Kovček je bil težak, cesta pa dolga. Prekladal sem ga iz roke v roko in ga nosil nekaj časa tudi na glavi. Na vsem lepem sem zaslišal za seboj korake. Skril sem se za najbližji grm. Koraki so se naglo bližali. Spoznal sem, da je v bližini več ljudi. Nato je nekdo rekel:

»Hudič mora biti nekje blizu.«

Tako sem spoznal, da se je pogon name začel.

Kolikor moč neslišno sem hodil po polju. Vse naokoli je bilo tiho. Nato je zalajal pes in zaslišal sem dobrodošlo ropotanje premikajočih se vagonov. Zagledal sem brzojavni vod, ugotovil, kje leži London in krenil proti progí. Vzdolž nje sem šel peš proti Londonu. Iznemada se je na desni strani ustavil avto in trenutek kasneje je močan snop svetlobe jel krožiti po polju. Spet sem padel na prijateljsko zemljo, tokrat zraven proge. Ko sem ležal tam, sem presodil, da so zavoljo mene zavzdignili splošni preplah.

Ko je policijski žaromet nehal svetiti, sem sklonjen nadaljeval pot vzdolž proge. Čeprav sem bil hudo zdelan,

sem sklenil prehoditi čim več milj in se tako s težkim kovčkom čim bolj odmakniti od preganjalcev.

Tekel sem, tekel, ko sem bil že pri kraju, moči, sem se ustavil, zajel sapo in se spet pognal v dir. Vražje težko je teči po železniških pragih. Naposled sem zagledal majhno postajo. Napel sem vse sile, da bi čimprej prišel do nje.

Ko pa sem bil že čisto blizu, sem zagledal luč žepne svetilke, s katero so preiskovali grmovje. Moral sem napraviti ovinek. Zavil sem na levo, padel v jamo in se znašel v blatu. Čeprav sem bil na smrt utrujen, sem se še vedno oddaljeval nevarnim svetilkam. Preplezal sem več zidov, prehodil mnogo parcel in se naposled znašel na pokopališču. Pogledal sem na uro — bilo je štiri zjutraj.

Bil sem premražen, lačen, preplašen. Našel sem grobnico, preplezal železna vrata, vstopil in se razgledal. Bila je prazna. Zaneli sem ogenj in se usedel. In tu v grobnici so se mi jele vračati moči, prevzela me je spet stara samozavest...

Šest ur kasneje sem se znašel na Liverpool Street Station sredi dopoldanskega vrveža. Kakor hitro sem stopil na peron, sem začutil, da vlada v Londonu nenavadna napetost. Imel sem vtis, kakor da vsi ljudje napenjajo ušesa. Tokrat sem mirne duše stopil v tisti bife, in v tem ko sem zvečil prvi obloženi kruhek za zajtrk, so zatulile sirene. V lokalu so v hipu vsi utihnili, dasi so se hkrati trudili, da bi bili kar najbolj naravní. In nato se je v dalji oglasilo bobnenje, ki se je spreminjalo v bolj in bolj preglušljivo tuljenje. V spominu so mi vstajale vse zgodbe, ki sem jih slišal o »Hitlerjevi igrači« in za hip me je zgrabila groza. Pogledal sem ljudi okrog sebe in videl, kako silovito obvladujejo sami sebe. Roke so trdnje držale skodelice s čajem in pomenek je tekel prisiljeno. Angleži niso hoteli priznati, da drve nad njihovimi glavami V-1 in V-2.